

Stichting de Nederlandse Bachvereniging

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.099.617

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.168.000

Over de instelling

Stichting de Nederlandse Bachvereniging (hierna: Nederlandse Bachvereniging), podiumkunsten, muziekensembles en koren, Utrecht

De Nederlandse Bachvereniging is een vocaal-instrumentaal ensemble dat concerten organiseert rond muziek van Johann Sebastian Bach en zijn tijd- en geestgenoten. De muziek wordt uitgevoerd op historische instrumenten en is gebaseerd op de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk. Het ensemble beschouwt zichzelf als bewaarder van waardevol cultureel erfgoed en voelt zich verantwoordelijk om het genre van oude muziek vitaal en actueel te houden. Onder de noemer 'Bach voor iedereen' zet de Nederlandse Bachvereniging zich in om de muziek van Bach en zijn tijdgenoten voor zoveel mogelijk luisteraars, van jong tot oud en uit alle lagen van de bevolking, toegankelijk te maken. Naast concerten organiseert de Nederlandse Bachvereniging educatieve programma's en contextprogramma's.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.20 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting de Nederlandse Bachvereniging een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.099.617.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De Nederlandse Bachvereniging maakt in de periode 2021 - 2024 voor het eerst deel uit van de BIS. De raad heeft de activiteiten van het ensemble in die periode met plezier gevolgd. De concerten waren van hoge artistieke kwaliteit, zowel in het uitvoeringsniveau als wat betreft de programmatische keuzes.

Hoogtepunten van de afgelopen jaren waren een opera in samenwerking met OPERA2DAY, alternatieve passies in samenwerking met de NTR ZaterdagMatinee en het jubileumfestival ter ere van het honderdjarig bestaan van het ensemble. Het ensemble toerde door Nederland, naar Münster en Leipzig met het jubileumprogramma 'J.S. Bach – De Apocalyps, de opera die Bach nooit schreef'.

De raad volgde in de periode 2021 - 2024 belangstellend het vervolg van het unieke project 'All of Bach', waarbij het ensemble opnamen van alle werken van Bach gratis online beschikbaar wil stellen, ook de werken waarvan tot nog toe geen opnamen bestaan. Hiermee trekt het ensemble een wereldwijd publiek van luisteraars, musici en studenten. De missie van het ensemble werd uitgebreid naar 'Bach voor iedereen' of 'Bach for All', waarmee het een zo breed mogelijk publiek wil laten kennismaken met de muziek van Bach. De raad vindt dat het ensemble innovatieve manieren zoekt om deze muziek voor zoveel mogelijk luisteraars aantrekkelijk te maken.

In samenwerking met TivoliVredenburg ontwikkelde de Nederlandse Bachvereniging in de periode 2021 - 2024 de met lof ontvangen serie 'Bezin met Bach', waarbij wordt samengewerkt met sprekers, dichters en *spoken word*-artiesten. Hierin worden actuele levensvragen en muziek van Bach samengebracht voor een moment van bezinning.

Ter ere van het honderdjarig bestaan heeft de Nederlandse Bachvereniging haar Matthäus-traditie uitgebreid met de Goede Vrijdag-lezing, waarin een spreker de 'Matthäus Passion' verbindt aan een actueel of universeel thema. Eerdere sprekers waren Ivo van Hove en Abdelkader Benali.

Het ensemble beschikt over een grote vakdeskundigheid. De programmering getuigt van de originaliteit van het ensemble, met bijzondere aandacht voor originele concepten en samenwerkingen met vooraanstaande partners, zoals uit de opera en het muziektheater. De raad vindt het knap hoe het ensemble in die samenwerkingen altijd de eigen signatuur weet te behouden. Dit komt bijvoorbeeld goed naar voren in 'Ancient Magic' in samenwerking met Opera2Day en 'Licht der Sinnen' in samenwerking met Micha Hamel.

Op het moment van aanvragen werkt het ensemble zonder concertmeester/artistiek leider na het vertrek van Shunske Sato. De seizoenen 2023 - 2024 en 2024 - 2025 staan daarom in het teken van de zoektocht naar een geschikte opvolger. Hiertoe werkt het ensemble met enkele kandidaten samen; het rekt erop aan het begin van de periode 2025 - 2028 een goede match te hebben gevonden. De raad is positief over de zorgvuldigheid waarmee wordt gezocht naar een opvolger die vanuit het muzikale profiel van de Bachvereniging met de musici zal gaan werken en heeft er vertrouwen in dat met de huidige werkwijze voor de start van de nieuwe subsidieperiode een goede opvolger zal worden gevonden.

Het talentontwikkelingsprogramma van de Nederlandse Bachvereniging, de Young Bach Fellowship, richt zich op een groep van acht studenten per twee jaar. Sinds de lancering in 2013 heeft het programma nieuwe aanwas

gegenereerd, waarbij voormalige deelnemers zijn doorgegroeid naar het hoofdensemble. Dit programma biedt niet alleen begeleiding in talentontwikkeling op muzikaal vlak, maar ook training in marketing en programmering. Ook worden de deelnemers betrokken bij 'All of Bach'. De raad is enthousiast over het talentenprogramma van het ensemble en waardeert het dat het ensemble hiervoor niet expliciet met één conservatorium samenwerkt, maar talenten kansen geeft van verschillende conservatoria en opleidingen voor jong talent.

Het betrekken van deelnemers uit het Young Bach Fellowship bij een Kinder-Matthäus vindt de raad een slimme zet van het ensemble, omdat het enerzijds zo'n uitvoering financieel mogelijk maakt en anderzijds een waardevolle ervaring biedt voor jong talent.

Dankzij het project 'All of Bach' geniet de Nederlandse Bachvereniging wereldwijde bekendheid. De kwaliteit van dit online platform staat voor de raad buiten kijf. Het project biedt ruimte aan verdieping, verbreding en educatie.

De komende jaren zullen er gemiddeld vier concerten per jaar in het buitenland worden georganiseerd. Dit is een bescheiden aantal. De raad heeft begrip voor dit geringe aantal, gezien de hoge kosten die de naleving van de cao met zich meebrengt.

Maatschappelijke betekenis

De Nederlandse Bachvereniging verbindt haar onderzoek naar de muziek van Bach en tijdgenoten, en naar de rol die die muziek vandaag de dag kan spelen voor luisteraars, aan een brede maatschappelijke focus. In de periode 2021 - 2024 creëerde het ensemble samen met regisseur Marc Pantus en Alzheimerdeskundige Philip Scheltens het theatrale programma 'Hersenstreken', dat het effect van muziek op het menselijk brein onderzocht. Voor de productie 'Geld, Macht en Lust' koos het ensemble voor een theatrale benadering met een focus op genderdiversiteit, met muziek van Bach en Telemann in een regie van Caecilia Thunnissen.

Ook de komende periode zet de Nederlandse Bachvereniging enkele producties op het programma die de muziek inbedden in een breder maatschappelijk discours. Hierbij zoekt het ensemble samenwerking met relevante, gekwalificeerde partijen. Het idee voor 'Jezus in India' (2028), in samenwerking met onder andere Opera2Day en mogelijk amateurdansers, spreekt tot de verbeelding; hierbij zal worden ingespeeld op de interreligieuze dialoog. In samenwerking met sponsor Deloitte zal de Nederlandse Bachvereniging de komende jaren aandacht besteden aan het thema mentale gezondheid, met een specifieke focus op neurodiversiteit. Verschillende kleinschalige initiatieven zullen worden ontwikkeld, gericht op het verbeteren

van de concert- of muziekbeleving van neurodivergente personen. Met componist, dichter en theatermaker Micha Hamel werkt de Bachvereniging aan een passiecantate die de thema's duurzaamheid, verlies en hoop aansnijdt.

De raad is ook onder de indruk van de plannen voor de muziektheatervoorstelling 'Licht der Sinnen', waarin een parallel getrokken wordt tussen de kerkelijke passietraditie en het lijden van verdwijnende organismen, talen en culturen als gevolg van globalisering. Voor dit project werkt de Bachvereniging samen met marinebioloog Lisa Becking, zintuigenhistorica Caro Verbeek en de Duitse schrijfster Sabine Kuegler.

De Nederlandse Bachvereniging is goed zichtbaar in haar standplaats Utrecht. Hier verzorgde zij samen met andere ensembles en (kinder)koren het feestelijke slotconcert van de viering van negenhonderd jaar Utrecht. Binnen de stad werkt het ensemble duurzaam samen met partners zoals TivoliVredenburg, Organisatie Oude Muziek, Holland Baroque, het Nederlands Kamerkoor, Collegium Musicum Traiectum en de Armoedecoalitie. Voor de periode 2025 - 2028 wordt ook samenwerking gezocht met de Kathedrale Koorschool Utrecht en/of Vocaal Talent Nederland.

De Nederlandse Bachvereniging licht in haar aanvraag voldoende toe hoe ze de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen, toepast. De instelling gaat in de aanvraag voldoende in op sociale veiligheid op de werkvloer. Het beleid ten aanzien van sociale veiligheid wordt geborgd door een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Het ensemble was betrokken bij de totstandkoming van de cao Muziekensembles, waarbij het sinds 2022 is aangesloten.

De Nederlandse Bachvereniging beschrijft uitgebreid hoe ze haar diversiteitsbeleid vormgeeft. Het ensemble bestaat uit een gevarieerde groep musici wat betreft leeftijd en achtergrond. De raad van toezicht is divers samengesteld. In de programma's verbindt het ensemble waar mogelijk de muziek van Bach aan componisten uit andere culturen of genres, zoals in het aangekondigde 'Jezus in India'.

Toegankelijkheid

De missie van de Nederlandse Bachvereniging is om Bach voor een zo groot en breed mogelijk publiek toegankelijk te maken: 'Bach voor iedereen' ofwel 'Bach for All'. Het ensemble legt zijn meerjarenprogrammering duidelijk langs deze meetlat.

Het langlopende digitale project 'All of Bach' biedt online luisteraars wereldwijd toegang tot kwalitatief goede opnamen van muziek van Bach. Hiermee bereikt de instelling daadwerkelijk een breed internationaal publiek. In plaats van een

digitale betaalmuur hanteert het ensemble een systeem van vrije donaties, waardoor de toegang laagdrempeliger is en het bereik vergroot wordt, ook onder jongere doelgroepen. Het valt de raad op dat de Bachvereniging duidelijk zichtbaar en actief is op sociale media. Hij is enthousiast over de onlinecampagne 'Bach erbij', waarbij vooral een wat jonger publiek (25 tot 35 jaar) op speelse wijze werd verleid om naar concerten te komen.

De Nederlandse Bachvereniging beschikt als een van de weinige ensembles over een eigen ticketsysteem, waardoor het (beperkt) inzicht heeft in de publiekssamenstelling van de concerten die ze in eigen beheer organiseert. Bijna 80 procent van het publiek van de concerten in Naarden is tussen de vijftig en tachtig jaar oud. Het ensemble geeft bovendien aan dat het publiek vrij homogeen lijkt samengesteld. Om die reden maakt het ensemble zich expliciet hard voor het bereiken van jongere luisteraars en van luisteraars met een smallere beurs. Sinds 2023 werkt de instelling met dat laatste doel samen met de Armoedecoalitie Utrecht, die bemiddelt bij het vinden van potentiële bezoekers die zich geen kaartje kunnen veroorloven; zij worden gratis toegelaten tot concerten. Ook hanteert het ensemble een gedifferentieerd prijsbeleid. Daarnaast wordt in het bestelproces de optie 'Geef een toegift' aangeboden, waarbij betalende bezoekers kunnen bijdragen aan kaarten voor bezoekers die zich minder kunnen veroorloven. Voor de programmering in de Grote Kerk in Naarden wordt er samengewerkt met Versa Welzijn om ook vluchtelingen uit te nodigen naar deze concerten. De raad waardeert deze inspanningen van de Nederlandse Bachvereniging om het publiek minder homogeen te maken.

Met betrekking tot het internationale reisbeleid hanteert de Nederlandse Bachvereniging het uitgangspunt dat zij steeds voor de duurzaamste oplossing kiest. Zodra het ensemble een uitnodiging naar het buitenland krijgt, worden de ambities en publieksinkomsten tegenover de klimaatbelasting van de vliegbeweging gezet. De raad moedigt dit beleid aan.

In de periode 2025 - 2028 zal de Nederlandse Bachvereniging een duurzame 'Kinder-Matthäus' ontwikkelen die jaarlijks te hernemen zal zijn en ook via het platform van 'All of Bach' beschikbaar wordt gesteld. De raad is enthousiast over dit project.

De Nederlandse Bachvereniging spreekt net als veel collega-ensembles haar zorg uit over het verdwijnen van muziekonderwijs en muziekscholen in Nederland. Met enkele educatieve programma's wil zij scholieren laten kennismaken met Bachs muziek. Het programma 'Oog in Oog met de Matthäus' bereidt middelbare-schoolleerlingen voor op een klassikaal bezoek aan de 'Matthäus-Passion'. Met het programma 'Bach@School' kunnen leerlingen met muziek in hun eindexamenpakket leren improviseren. Voor het primair

onderwijs ontwikkelt de Nederlandse Bachvereniging een nieuw educatiepakket met interactieve concerten. Eerder richtte het ensemble zich niet op deze jongste doelgroep – de raad waardeert daarom deze ontwikkeling en kijkt met belangstelling uit naar het resultaat.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de Nederlandse Bachvereniging financieel redelijk gezond is. De instelling heeft een gezonde financieringsmix. Om risico's te kunnen opvangen heeft de Bachvereniging een eigen steunfonds, waarvan het vermogen is opgebouwd uit bedrijfs sponsoring en rendement uit beleggingen. Jaarlijks wordt een risicoanalyse uitgevoerd. De ingediende begroting is niet helemaal sluitend: er is een jaarlijks tekort van 10.000 euro begroot dat wordt gedicht vanuit rentebaten.

De Nederlandse Bachvereniging licht goed toe hoe zij de principes van de Governance Code Cultuur toepast.

Geografische spreiding

De Nederlandse Bachvereniging is gevestigd in Utrecht. Binnen de categorie Muziekensembles en koren zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.